

Ministerie van Binnenlandse Zaken en
Koninkrijksrelaties (BZK)
Dhr. R. Bagchus
Postbus 20011
2500 EA 'S-GRAVENHAGE

Datum
27 maart 2020
Kenmerk
TRE/U202000251
Telefoon
070 3738393
Bijlage(n)

Onderwerp
Consultatie Spoedwet digitale besluitvorming

Geachte heer Bagchus,

Met belangstelling en waardering hebben wij kennis genomen van de tekst van het wetsvoorstel Tijdelijke wet digitale beraadslaging en besluitvorming provincies, gemeenten en waterschappen (hierna: Spoedwet). Wij zijn verheugd over de kwaliteit van het wetsvoorstel en de snelheid waarmee dit tot stand is gekomen. Samen met u vinden wij het in deze uitdagende tijd van groot belang dat de samenleving zoveel mogelijk normaal blijft functioneren en dat ook decentrale overheden (gemeenten, provincies en waterschappen) hun verantwoordelijkheid kunnen nemen om de economische en maatschappelijke gevolgen van de crisis goed op te vangen.

Wij kunnen instemmen met de tekst van de Spoedwet en de wijze waarop deze in de Memorie van Toelichting nader wordt uitgelegd. Wel hebben wij nog een aantal vragen en opmerkingen bij de tekst.

Inhoudelijk

In de eerste plaats vinden wij het van belang dat de voorstellen om digitale besluitvorming mogelijk te maken technisch op een veilige manier worden geborgd. Wij vragen uw aandacht voor de beschikbaarheid van technische en operationele expertise en roepen u op om deze maximaal te faciliteren. De koppeling met bestaande applicaties en systemen moet gegarandeerd zijn, dus gemeenten moeten niet ineens gedwongen worden om een overstap te maken naar een ander systeem.

Voorts zijn wij van mening dat besluitvorming langs deze weg eigenlijk eerst en vooral moet plaatsvinden voor raadsvoorstellen die geen uitstel kunnen dulden. Burgerparticipatie in de lokale democratie is een groot goed. Nu raadsleden en inwoners elkaar niet meer fysiek treffen kan deze participatie met dit voorstel onder druk komen te staan. Digitale besluitvorming zou zo veel mogelijk

beperkt moeten blijven tot urgente onderwerpen waarvoor uitstel van een raadsbesluit geen optie is. Wellicht kan deze toevoeging nog in de Memorie van Toelichting worden opgenomen, waarbij moet worden opgemerkt dat het antwoord op de vraag welk onderwerp urgent is alleen op lokaal niveau gegeven kan worden.

Tevens vinden wij het van belang dat het tijdelijke karakter van de wet zo veel mogelijk wordt benadrukt.

Ten slotte suggereren wij om de rol van de burgemeester als voorzitter van de raad in de Memorie van Toelichting nog wat duidelijker naar voren te laten komen. De voorzitter is immers bestuurlijk aanspreekbaar op besluiten die in een digitale vergadering worden genomen.

Tekstueel

Artikel 2.1 luidt nu als volgt:

In aanvulling op artikel 19, tweede lid, van de Gemeentewet kan de plaats die door de burgemeester wordt aangewezen voor de vergadering tevens een digitale omgeving betreffen. Het ter inzage leggen van de agenda en bijbehorende stukken geschiedt langs digitale weg.

Wij stellen voor in het onderstreepte gedeelte de terminologie van de Gemeentewet te hanteren: in plaats van “bijbehorende stukken” de term “de daarbij behorende voorstellen” gebruiken.

Artikel 2.2 luidt nu als volgt:

In afwijking van artikel 20, eerste lid, van de Gemeentewet kan de vergadering worden geopend indien meer dan de helft van het aantal zitting hebbende leden langs digitale weg deelneemt aan die vergadering.

Wij stellen voor om het onderstreepte gedeelte te vervangen door “in een digitale omgeving”. Gezien het vereiste van de presentielijst uit het derde lid van artikel 20 Gemeentewet lijken het tweede en derde lid bij digitale vergaderingen niet te kunnen worden toegepast. Wellicht moet daar nog even goed naar worden gekeken.

Verder suggereren wij het woord “digitale” toe te voegen in de eerste zin tussen “de” en “vergadering”.

Artikel 2.3, tweede en derde lid luiden nu als volgt:

2. Een vergadering als bedoeld in het eerste lid, vindt slechts doorgang voor zover:

- a. ieder lid digitaal toegang heeft tot de beraadslaging en stemming;*
- b. De leden zichtbaar en hoorbaar herkenbaar zijn op een zodanige wijze dat hun identiteit kan worden vastgesteld;*
- c. De voorzitter in staat is de orde te handhaven.*

3. In aanvulling op artikel 23, tweede lid, van de Gemeentewet kan de raad besluiten de live-uitzending te beëindigen wanneer tenminste een vijfde van de op dat moment aan de vergadering deelnemende leden daarom verzoekt of de voorzitter dat nodig oordeelt. In dat geval wordt de vergadering voortgezet zonder live-uitzending.

Wij stellen voor om in het tweede lid onder b achter het onderstreepte woord toe te voegen: “door de voorzitter”. Verder geven wij in overweging om in het derde lid de term “live-uitzending” te vervangen door “live-verbinding voor het publiek”. Deze term sluit aan bij de in het eerste lid van dit artikel gebruikte term.

Artikel 2.4

Bij de term “wilsuitdrukking” vragen wij ons af of de raadsleden individueel bepalen welke uitdrukkingen zij wensen te gebruiken. Is het aan de voorzitter om voorafgaand aan de stemming hierover iets af te spreken?

Verder moet "de volgorde waarop" zijn "de volgorde waarin" (geldt ook voor artikel 1.4) en dient "moet" te worden vervangen door "moeten".

Artikel 5.1

Het zal waarschijnlijk niet de bedoeling zijn dat de voorzitters van de veiligheidsregio's alle besluiten tot lasten onder bestuursdwang/dwangsommen zelf moeten nemen. Er bestaat echter onduidelijkheid over het kunnen mandateren van noodbevoegdheden. Het verdient daarom aanbeveling deze mogelijkheid expliciet in de memorie van toelichting op te nemen.

Artikel 6.1

Op een bij KB te bepalen tijdstip vervallen de hoofdstukken 1 t/m 3. Wij suggereren om hier hoofdstuk 4 aan toe te voegen. Artikel 4.1 wordt door artikel 6.1 immers een dode letter, maar artikel 4.2 blijft van kracht.

Voorts suggereren wij om in de artikelen 1.3, eerste lid, 2.3, eerste lid en 3.1, eerste lid het woord "middels" te vervangen door "door middel van". Het woord "middels" wordt wel gezien als een germanisme.

In de artikelen 1.7, 2.7 en 4.2 moet "bij ministeriële regelingen" worden vervangen door "bij ministeriële regeling". In artikel 3.4 staat dit wel correct.

In artikel 4.2 staat "De" minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, terwijl in andere artikelen (1.7, 2.7 en 4.2) staat "Onze" minister etc. Daar dient eenduidigheid in aangebracht te worden.

In de Memorie van Toelichting staat dat "indien het mogelijk is een fysieke vergadering te houden, hoort dit te gebeuren". De afweging wordt in de wet bij de burgemeester gelegd. Daar zijn wij het mee eens. Wellicht kan daaraan de volgende zin worden toegevoegd: *Het ligt in de rede dat de burgemeester ten aanzien van het al dan niet digitaal vergaderen overleg voert met het presidium.* Immers, de vraag of de raad fysiek bijeen kan komen is tot op zekere hoogte ook een afweging.

Vragen

Ten slotte geven met name de griffiers van de gemeenteraden, als belangrijke uitvoerders van deze regeling in de praktijk, aan zorgen te hebben over de praktische haalbaarheid van bepaalde onderdelen in de Spoedwet.

De vragen luiden als volgt:

1) In artikel 2.2 wordt gesproken over het op digitale manier deelnemen aan de vergadering. Hoe dient om te worden gegaan met het verslag, hoe wordt het gemaakt en hoe wordt het vastgesteld zonder handtekeningen?

2) In artikel 2.3 lid 2 onder a staat dat de vergadering doorgang vindt als ieder lid digitaal toegang heeft tot de beraadslaging en stemming. Wat gebeurt er als laptops uitvallen vanwege batterijproblemen of problemen met Wifi? En wat is de procedure wanneer raadsleden samen één scherm delen of als één van de raadsleden niet in beeld komt, maar wel via een audioverbinding wil vergaderen?

3) Wat wordt onder het handhaven van de orde door de voorzitter verstaan? Kan hij of zij deelnemers het woord ontnemen?

4) Hoe wordt de technische ondersteuning geregeld? Het kan gebeuren dat er geen koppeling is tussen het uitzendsysteem en het raadsinformatiesysteem.

5) Het inleveren van stembriefjes bij een griffieloket is een goed voorstel, maar hoe staat het met de uitwerking in de praktijk? Normaal beoordeelt de commissie van stemopneming de briefjes. Het wetsvoorstel regelt daar niets over. Dienen de voorzitter en griffier samen de briefjes te beoordelen nu zij ook samen de raadsbesluiten ondertekenen waarin de uitslagen van de stemming zijn verwerkt?

6) Is het mogelijk om een mail te laten fungeren als stembriefje?

7) Artikel 2.6 noemt de bestuurscommissie. Hoe verhoudt deze zich tot de adviescommissies of sessies, ronde tafels en dergelijke waarmee de helft van gemeentes inmiddels werkt?

8) In artikel 2.7 wordt een mogelijkheid tot uitstel gerealiseerd voor de begroting en de jaarrekening en ook voor de termijn van de benoeming van een burgemeester (verlenging). Hoe verhoudt dit laatste zich tot de termijn van 70 jaar?

9) Hoe dient er precies schriftelijk en in het geheim gestemd te worden? De raad mag digitaal stemmen, waarna gedurende een tijdvak dat vooraf is vastgesteld door elk lid een schriftelijke stem kan worden ingeleverd. Wie gaat deze stemmen tellen, hoe dient de uitslag bekend te worden gemaakt? Bij benoemingen is de hoofdregel dat de uitslag dezelfde avond nog bekend moet zijn.

10) Bij fysieke stemmingen, eventueel digitaal, is er een bepaalde tijdspanne waarin raadsleden hun stem moeten hebben uitgebracht. Door de eis dat er een videoverbinding moet zijn om een geldige stemming te hebben, kan een raadslid strategisch aarzelen of wachten tot de rest gestemd heeft met bijvoorbeeld als excuus dat er geen videoverbinding was. Hoe moet worden omgegaan met deze situatie?

11) Iedereen moet 'toegang hebben tot de digitale vergadering'. Technisch gezien is dat geregeld als iemand een device en een account heeft. Hoe dient er omgegaan te worden met raadsleden die geen technische vaardigheden hebben, maar uiteraard wel het recht hebben om deel te nemen aan de beraadslagingen en de stemming?

12) De uitvoering van de Spoedwet is kwetsbaar op het onderdeel rondom digitaal stemmen. In het kader van het stemmen zonder last (artikel 27 Gemeentewet) is een zorgpunt waar de controle is op het afwezig zijn van fysieke of mentale druk op het raadslid als er gestemd moet worden. Hoe dient de voorzitter hiermee om te gaan?

Wij vertrouwen erop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd en hopen op een spoedige behandeling in Tweede en Eerste Kamer, zodat gemeenten op korte termijn een wettelijke grondslag hebben om tot digitale besluitvorming over te gaan.

Vereniging van Nederlandse Gemeenten

A handwritten signature in blue ink, consisting of several overlapping loops and a long horizontal stroke extending to the right.

P.W. Jeroense
Plaatsvervangend algemeen directeur